

MINGO RAFOLS, ACTOR

Text: CELES PIEDRABUENA / Fotos: JORDI PLAY

"El teatre és com una bona escudella"

Després del seu reeixit pas pel Teatre Nacional de Catalunya (TNC) amb 'Mesura per mesura', Mingo Ràfols (Barcelona, 1956) reflexiona per a EL TEMPS sobre aquest muntatge, la seva carrera com a actor i la situació del teatre al nostre país.

Aquest actor que va debutar al 1976 pensa que els professionals del teatre han d'oferir espectacles de qualitat, car l'espectador s'acostuma a veure allò que li donen. Mingo Ràfols creu que el paper creatiu dels intel·lectuals i dels professionals és fonamental i considera que no es pot donar tot el protagonisme al teatre comercial. Ara es prepara per tornar a aparèixer a la televisió amb *Nissaga, l'herència* i començar la gira de *Mesura per mesura* per tot Catalunya.

—Com valora l'experiència del Teatre Nacional de Catalunya?

—Tocant a la producció ha anat molt bé. Hem acabat amb el teatre ple. Tenia ganes que així fos i l'última setmana i mitja vam disfrutar moltíssim.

—Només ha anat bé com a producció?

—És que l'estrena va ser precipitada. Es va assajar molt poc, i per això no hem treballat a ple rendiment. Tots vam arribar una mica cansats. Aleshores, la gent venia el primer dia i deia que a l'espectacle li faltava volada, però que en canvi tenia una bona qualitat d'interpretació i que s'entenia. De mica en mica vam anar situant l'espectacle. Quant a la interpretació, al principi estàs molt tècnic, però li faltava una mica d'ànima.

—Mesura per mesura era la seva estrena al Nacional, com s'hi ha trobat? En tenia ganes?

—Sí, era la primera vegada. I estar a la sala gran per primer cop és un gran plaer. A més, entrar-hi de la mà de Shakespeare i de Calixto Beito és molt maco i positiu. Però, al mateix temps, penses que ho podies ha-

ver fet millor. N'he sortit content i satisfet, però podia haver estat feliç. Això passa perquè sóc un artista que m'exigeixo molt a mi mateix i perquè també demano molt als altres. Jo sóc el meu primer crític. M'agrada molt poc, tot i que no intento castigar-me molt.

—Costa molt trobar propostes honestes?

—Normalment el que es busca és el resultat comercial, econòmic. Llavors, vulguis o no, de tant en tant el fet artístic es veu superat pel comercial. Intentar trobar alguna obra que la vagi a veure molta gent i que a més et paguin és collonut, però el somni de qualsevol productor, equip i actor és que aquesta obra estigui molt bé des del punt de vista artístic.

—William Shakespeare és un dels seus autors preferits?

—Com deia Calixto Beito, un Shakespeare no te l'acabes mai. I és que a mi m'agrada cada cop més el teatre de text, d'autor. He passat de ser un actor de teatre més físic, en el qual es treballa molt el gest, el caminar i en què s'utilitza tots els aspectes de l'artista, a un teatre de text. I això que m'agrada molt el teatre multidisciplinar, que barreja estils i conceptes. A més, *Mesura per mesura* era una de les obres més difícils que podia fer. Per això dic que sempre es pot millorar i anar més

enllà. S'hauria d'haver treballat amb més temps. I és que de tant en tant es treballa en unes condicions com si el teatre fos una fàbrica.

—Una fàbrica?

—Sí, i el teatre és com cuinar. Un dia es pot anar a menjar un *fast food* i no et va malament, però el teatre és més una cuina de xup-xup, com fer una bona escu-

"El teatre és com cuinar. Un dia es pot anar a un 'fast food' i no et va malament, però el teatre és més una cuina de xup-xup, com fer una bona escudella, i de vegades a la professió ens trobem que fem 'fast food'."

della, unes bones lleties, i de vegades a la professió ens trobem que fem *fast food*. I això és trist. Si alguna cosa d'art té el teatre és que és artesania, de fer punyetes, i això només s'aconsegueix amb temps.

—*La funció de l'actor s'acaba a l'escenari o ha de tenir una certa missió social?*

—L'actor és una peça molt deixada de banda per part de la mateixa societat. Penso que una societat molt més rica culturalment també és més feliç. S'ha de buscar aquest ideal de felicitat, que existeix a dins de cadascú. Quan una persona té la mentalitat més oberta és quan pot acceptar millor les coses, quan és més tolerant, solidari i equilibrat. Cal cercar l'equilibri amb un mateix, que és la meta de l'ésser humà. Si culturalment et fallen un seguit d'aspectes, no tindràs ni cor ni ment. No entendre una obra no vol dir que no es pugui gaudir anant a veure-la. Però si no vols veure un quadre, una obra, escoltar música, al·lucinar amb un edifici o una plaça, aleshores t'estàs tancant les portes.

—*Mentre no comença la gira de Mesura per mesura, a què es dedica?*

—Preparo una obra que es diu *El suïcida*, que faré al Grec. Tot i que aprofito el temps lliure per posar-me al dia amb mi mateix. Dinar a l'hora que toca, dormir i aixecar-me a l'hora. Recuperar la vida privada i les ganes de fer vida social; perquè la feina de *Mesura per mesura* ha estat molt exigent. Ara lleigeixo, em reciclo com a actor. Una mica és treure't de la pell del personatge i estar preparat per fer un altre paper. I costa, sempre et queden coses, encara que sempre hi ha papers que t'atrapen més que d'altres. El dia a dia del teatre no deixa de ser un acte rutinari, i caure-hi és perillós. Al·lucinar, anar al teatre seria com anar a fitxar.

—*Precisament vostè va començar la seva carrera professional al Grec el 1976. Com veia abans el món del teatre i com el veu ara?*

—Al principi el veia com un somni. Abans prenies una actitud social i política més intensa que ara. Ara la professió està dominada pel conservadorisme. Hi ha molt poca gent que s'arrisqui i que vulgui apostar per coses diferents. Tothom busca un nivell de vida més calmat, més pacífic, això va en sintonia amb la societat del benestar, que deixa de banda els ideals, el cor, l'estómac i el cap.

—*Recorda els inicis de la seva carrera?*

—Jo veia teatre i m'agradava molt. Veia una pel·lícula i anava pels passadissos de casa meua fent el que veia a la tele. Vaig tenir la sort que un familiar meu, Agustí Iglesias, que era el meu padrí, fes teatre amateur. De tant en tant ens convidava tota la família al teatre, sobretot a veure sarsueles, que era el que més es feia en aquella època. Ara bé, es veu que de petit era

com un pallaso. M'agradava agafar les coses dels meus pares i m'havien d'anar a buscar al carrer perquè sortia disfressat. Però no em vaig plantejar mai ser un actor fins que vaig veure que era un mal estudiant. M'agradava molt l'arquitectura però no hi arribava. Vaig intentar començar a fer teatre, però en aquell moment no vaig poder entrar a l'Institut del Teatre perquè ja havien fet les proves. I vaig anar a parar a l'Orfeó de Sants, que de fet tenia uns professors més interessants que l'Institut. Vaig tenir la gran sort que els professors que donaven classe fossin en Mario Gas, Lluís Pasqual, Jordi Mesalles... amb els quals he pogut treballar després. Vaig marxar a París a acabar d'estudiar, perquè m'agradava molt la dansa i volia fer una mica de dansa-teatre. En aquells moments tenia un seguit de somnis que he anat aconseguint al llarg de la meua carrera. Es pot dir que és com si un àngel m'hagués acompanyat.

"L'actor és una peça molt deixada de banda per la societat. Però penso que una societat més rica culturalment també és més feliç. Si tens mancances culturals greus no tindràs ni cor ni ment."

—*Tant se'l pot veure fent drames com comèdies, què prefereix?*

—No m'agrada que m'encasillin en un gènere determinat. Quan faig comèdies, les faig, i quan faig tragèdia, la faig. Sempre han dit que jo era un bon actor dramàtic, i no m'agrada que em posin etiquetes. Prefereixo anar per lliure.

—*Quin tipus de paper li agrada més interpretar?*

—No hi ha personatges de primera i personatges de segona. La importància dels personatges no està en el que diuen, ni en com ho diuen. Un actor ha d'estar preparat tant per fer una interpretació de dos minuts com de quatre hores. Però com a actor sempre interessa un personatge d'una factura clàssica, que parli de sentiments. El teatre no deixa de ser una bona teràpia per als actors.

—*Té ganes de tornar a fer televisió?*

—Sí, ara tornem amb la segona part de *Nissaga de poder*. I sí, tenia ganes de treballar en l'audiovisual, amb imatge. La veritat és que tinc ganes de treballar en cinema. I, tot i que la tele no és el mateix, em ve de gust. Ara bé, a mi m'apassiona el teatre. Sóc carn de teatre.

—*La televisió és un bon camp de proves per un actor?*

—Sí, però la gent no s'imagina com va ser de difícil el meu paper a *Nissaga de poder*. Havia passat set anys sense fer televisió i vaig acabar-hi molt malament. Fins i tot vaig arribar a tenir un gran problema personal. Arribava a dir que la televisió només m'interessava com a mitjà de directe, perquè pel que fa als dramàtics no es feien coses interessants. Veia productes dramàtics i trobava que tenien un nivell molt baix. A més, la tele és un mitjà de consum ràpid, immediat, en què t'ho has de fer venir bé, perquè si no ho fas bé a la primera et provoquen un accident i et maten. La tele és com el menjar ràpid i demanar que a

més sigui bo és molt difícil.

—Doncs no sembla tan complicat.

—No? Amb la televisió hi ha el problema d'arribar a cremar-se. De dir, quin perill! Pensar que igual fas dos anys de tele i després no et truca ningú en molt de temps. Però, penso que a *Nissaga* tinc la sort de fer un personatge que va caure molt bé a l'audiència, que va ser estimat i acceptat. Era l'amic que et podia dir les coses, el que veu el que l'altre no veu, a qui li passen les coses humanes.

—Però, no em negarà que és bona escola per als joves actors...

—Per a la gent jove és un mitjà fantàstic. La televisió té una cosa molt bona, i és que després t'hi pots veure. Pots enregistrar-te i corregir coses. La televisió és un excel·lent camp de proves, en què es poden descobrir nous talents, corregir els vicis d'un mateix com a actor i, com que és tan ràpid, et pots posar a prova a tu mateix.

—Aprofita el temps d'oci per anar al teatre o al cinema?

—Sóc un bon espectador. M'agrada veure tele-

visió i cinema, i no tinc gustos determinats. Mentre hi hagi qualitat, no em molesta. El que no suportó són els *bodrios*. Per sort, aquí, a Catalunya, cada cop es fan millor les coses, i la qualitat dels intèrprets i dels equips cada cop denota més exigència. Per això els resultats són molt bons. Ara bé, tampoc va tot bé. Es van aconseguint nivells bons al teatre i la televisió, però falta obtenir bons nivells al cinema.

—I quin tipus de teatre prefereix anar a veure?

—A mi m'agrada el teatre de carrer, de dansa, en què es mesclen totes les arts. Penso que aquest és el nou llenguatge del teatre que ha de venir. Aquí tenim a Cesc Gelabert, que busca la multidisciplina, que és un actor, un creador... Un actor ha de parlar bé, ha de saber-se el text, però ha de ser molt més complet. Provar coses diferents a part del text: saber ballar, moure's a escena, expressar-se amb el cos i fer servir la veu com a instrument.

—Què en pensa, de les reaccions que ha generat el decret del doblatge en català? —No ho entenc. La lectura que han fet des de la Generalitat és molt lògica i de sentit comú. Tal com estan el doblatge i els permisos de doblatge, i davant la invasió que patim en aquest país em sembla bé que el govern català ho vulgui fer a la seva manera. Les crítiques estan fora de lloc. Si aquí no hi hagués el nivell de doblatge que hi ha en català, trobaria absurda aquesta llei. Però a Catalunya la versió original no funciona gaire bé. Això sí, el que trobo a faltar és una política de producció i de potenciació d'audiovisuals.

volucrar més. Estem pagant uns impostos i s'ha de notar. Com a mínim el teatre ha de tenir els mitjans per poder fer-se. El públic s'acostuma a veure la mitjana de qualitat que li ofereixen. Si acostumes a una societat a ser mediocre, l'has cagada. Si no tenim intel·lectuals i creadors que intentin pujar el nivell, malament. Em toca els collons quan la gent intenta minimitzar les coses. Quan es diu que tot se solucionarà i es parla que el teatre va molt bé. Mai pot anar bé. La clau està en aquesta recerca d'estar millor.

—De fet, vostè no es pot queixar gaire. La crítica sempre l'ha tractat molt bé.

—Em tracten amb afecte i és d'agrair. Sempre s'han portat bé. Suposo que és perquè hi porto molts anys. Però de vegades lleigeixo les crítiques i m'emprenyo, i penso: quin nivell de crítiques tenim en aquest país! Crec que la qüestió és tenir una orel·la per acceptar les coses i l'altra per deixar sortir les que realment no interessin.

—Sembla que la gent va més al teatre...

—De cop i volta han sortit les productores privades, cosa que fa uns anys no passava a Barcelona. La seva presència és important, però aquest no és el secret de la cultura. La cultura no ha de passar necessàriament per la pela. Hi ha vegades que la cultura ha d'apostar per perdre diners. De la mateixa manera que a vegades un actor o una actriu aposten per una obra que no els donarà diners però sí un benefici professional, que els enriquirà molt més que els diners.

—I qui mana al teatre?

—El teatre és cosa de tres. D'un senyor que aposti pel teatre, sigui institucional o no, d'un senyor que puja a l'escenari, i del públic. El teatre és un espai buit que s'ha d'omplir de vida perquè l'espectador s'hi pugui reflectir. Avui dia el teatre necessita la figura del productor, d'una persona que cregui que l'obra pot funcionar. Però aquí no n'hi ha gaires, com tampoc hi ha grans productores. S'estan formant i no han de tendir al monopoli. Després hi ha les institucions, que s'han d'in-

